

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 17. III 1981.

Cie La Bâloise Transports
c/a La Sté Le Secours IARD
i Sté Nouvelle des camion-
nages Bosc i La Sté Danzas

Kumulacija osiguranja

Kada vlasnik-primatelj osigura robu policom pomorskog osiguranja, a skladištar te iste robe je osigura protiv mogućih rizika za vrijeme uskladištenja u skladištu, ne dolazi do primjene kumulacija osiguranja predviđena u francuskom "Code des assurances" ako ne postoji identitet osiguranih interesa po obje police osiguranja

Tvrtka "Eurafric Trading" iz Manchestera isporučila je tvrtki "Cofatex" u Saint-Ouen pakete koji sadrže garniture za kupaonice. Prijevoz je izvršen djelomično morskim, a djelomično kopnenim - željezničkim putem. Tvrtka "Cofatex" je osigurala robu protiv rizika gubitka policom pomorskog osiguranja, potpisanom kod osiguratelja "La Bâloise Transports".

Nakon što je roba stigla u Francusku, prevežena je željeznicom do željezničke stanice Paris-Batignolles gdje ju je tvrtka "Danzas" trebala prihvatiti, preuzeti, uskladištiti i isporučiti primatelju tvrtki "Cofatex".

Nakon prijete robe, tvrtka "Danzas" povjerila je bila pakete tvrtki "Bosc" radi uskladištenja. Međutim, roba je uništena u požaru koji je zahvatio skladište tvrtke "Bosc".

Tvrtka "La Bâloise" isplatila je odštetu za uništenu robu vlasniku s naslova pomorskog osiguranja, a zatim tužila na regres isplaćenog iznosa tvrtku "Danzas", koja se pak pozvala na jamstvo tvrtke "Bosc". "Bosc" je bila sklopila osiguranje kod osiguratelja "Le Secours-IARD" za svu robu u svom skladištu. Osiguranje je bilo predviđeno kako u korist tvrtke "Bosc", tako i u korist onoga čija je roba.

U početku je skladištar - tvrtka "Bosc" poricala svoju odgovornost za izbijanje požara, ali je kasnije odustala od tog prigovora, tako da je uglavnom ostalo sporno da

li se u konkretnom slučaju radi o kumulaciji osiguranja na strani "La Bâloise Transports".

Trgovački sud u Parizu odbio je prihvatiti da se radi o kumulaciji zato jer postoje dva različita osiguranja - jedno pomorsko, a drugo kopneno. Međutim, takvo pravno obrazloženje je neodrživo, kako zato što policia pomorskog osiguranja pokriva ujedno i rizike usputnog kopnenog prijevoza, tako i stoga što su zakonske odredbe o oba osiguranja /pomorskom - sadržane u Zakonu od 3. srpnja 1967, a kopnenom - sadržane u Zakonu od 13. srpnja 1930/ identične kad se radi o kumulaciji. Obje odredbe predviđaju da se o kumulativnom osiguranju radi kad postoji identitet rizika odnosno interesa.

Apelacioni sud je utvrdio da postoji identitet objekta rizika i identitet interesa, pa da prema tome oba osiguravajuća društva trebaju sudjelovati podjednako, tj. svaki do 50% u naknadi uništene robe.

Takvom stavu drugostepenog suda usprotivio se osiguratelj "La Bâloise" i uložio žalbu Kasacionom sudu tvrdeći da ne postoji identitet rizika u konkretnom slučaju. Prema tvrdnji osiguratelja "La Bâloise" transportni rizici pokriveni su policom pomorskog osiguranja i to prema Zakonu od 3. srpnja 1967, dok je rizik nastanka požara osiguran policom kopnenog osiguranja sklopljenog kod osiguratelja "Le Secours", a prema Zakonu od 13. srpnja 1930. Ne osporavajući da njegova policia pokriva i kopnene rizike koji bi mogli nastati za vrijeme usputnog kopnenog prijevoza uz ugovoreni pomorski, tvrdi da osigurani rizici u konkretnom slučaju nisu iste prirode, pa da prema tome nedostaje bitan element za kumulaciju osiguranja - identitet rizika.

Kasacioni sud prihvatio je žalbu osiguratelja "La Bâloise" kao osnovanu, te ukinuo i poništio presudu Apelacionog suda u Parizu od 5. lipnja 1979, te vratio predmet u stanje prije donošenja spomenute presude prepustivši ponovno sudjenje u tom predmetu Apelacionom sudu u Amiensu.

Međutim, u obrazloženju svog stava Kasacioni sud nije prihvatio tvrdnju žalitelja da se ne radi u konkretnom slučaju o identitetu rizika. Prvenstveno već stoga što policia pomorskog osiguranja obuhvaća i sve rizike usputnog kopnenog prijevoza, dakle i požar u skladištu, što žalitelj

nije ni osporio već samom činjenicom da je svom osiguraniku tvrtki "Cofatex" odmah isplatio cjelokupni iznos osiguranja. Osim toga, kod pomorskog osiguranja roba ostaje osigurana do smještaja u skladište primatelja u mjestu odredišta označenom u polici. Kako je do požara došlo ranije, to se apsolutno mora prihvatiti da su vrijeme požara postojala oba osiguranja, te da su oba pokrivala rizik požara, iako izvan tog rizika nisu bila identična opsegom.

Kasacioni sud stao je na stajalište da se u konkretnom slučaju ipak ne radi o kumulaciji osiguranja zbog nedostatka identiteta interesa, tj. roba nije bila dvostruko osigurana u istom interesu.

Tvrtka "Cofatex" sklopila je, kao vlasnik robe, ugovor o osiguranju s osigurateljem "La Bâloise Transports" protiv svih rizika za vrijeme pomorskog prijevoza robe, a u vlastitom interesu.

Nakon toga, skladištar "Bosc", kao detentor robe, sklopio je ugovor o osiguranju iste robe s La Sté Le Secours, ali u svoju korist i u korist vlasnika robe.

Prvo je osiguranje odgovornosti za stvar sklopljeno za svoj račun, a drugo je osiguranje stvari za račun trećeg - ovlaštenika osiguranja.

Zakon od 13. srpnja 1930. predviđa u čl.6 /a što ponavlja noviji Zakon o osiguranjima u čl.112-1/ da se ugovor o osiguranju stvari potpisan u korist onog čija je stvar, smatra u odnosu prema njegovu potpisniku-detentoru stvari kao ugovor o osiguranju odgovornosti detentora prema vlasniku stvari, kad je osigurani slučaj nastupio krivnjom potpisnika-detentora stvari.

Analizirajući tu odredbu Zakona Kasacioni je sud zaključio kako osiguranje sklopljeno s osigurateljem "Le Secours" zbog odgovornosti njegovog osiguranika "Bosc" za nastali požar, djeluje zapravo samo kao osiguranje odgovornosti potpisano u interesu tog osiguranika-skladištera "Bosc" prema vlasniku robe, dok je osiguranje sklopljeno s osigurateljem "La Bâloise Transports" potpisano u interesu vlasnika robe tvrtke "Cofatex", pa da prema tome ne postoji identitet interesa, kao bitni element za kumulaciju osiguranja.

Osiguravajuće društvo "La Bâloise Transports" ima uslijed subrogacije pravo regresa cjelokupnog isplaćenog iznosa osiguranja tvrtki "Cofatex" od skladištarevog osiguratelja "La Sté Le Secours", koji u krajnjoj liniji sam snosi cjelokupnu nastalu štetu.

/DMF 1981, str.652/

LJ.M

Bilješka.- Obrazloženje ove Kasacione presude zanimljivo je kao potvrda napuštanja ranijeg stajališta francuskog Kasacionog suda o postojanju pojma "identiteta vrste osiguranja" u pravu osiguranja.

Komentator ove presude u DMF-u M. Guinchard podsjeća kako je doktrina o "identitetu vrste osiguranja" uvedena negdje oko 1946, da bi, nakon brojnih kritika od strane profesora Bessona, bila polako napušтана već od 1969. nadalje. Osnovna postavka spomenute doktrine je da nema kumulacije između "osiguranja u korist nekog" i "osiguranja odgovornosti" zbog različitosti njihove prirode, s obzirom da je "osiguranje odgovornosti" supsidijarno u odnosu na "osiguranje stvari u korist trećeg".

Ovom presudom Kasacioni je sud dao institutu "osiguranja u korist nekog" njegovu stvarnu kvalifikaciju i značenje. To je "osiguranje stvari u korist trećeg - ovlaštenika osiguranja", ukoliko ne postoji odgovornost potpisnika takvog osiguranja za nastup osiguranog događaja, ali ukoliko je potpisnik takvog osiguranja odgovoran za nastup osiguranog slučaja prema trećem, onda to postaje istovremeno i "osiguranje odgovornosti", dakle "osiguranje u korist samog /odgovornog/ potpisnika".

Da bi došlo do stvarne kumulacije "osiguranja za račun trećeg" i bilo kog drugog osiguranja potpisanog za vlastiti račun, a od strane tog trećeg - ovlaštenika osiguranja za račun trećeg, treba, prema mišljenju M.Bessona, taj treći postupati tako da osiguranje djeluje u korist ovlaštenika, a ne u njegovu vlastitu korist. U čiju će korist osiguranje djelovati ovisi o odgovornosti za vlastito postupanje potpisnika "osiguranja u korist trećeg". Ako takve odgovornosti nema na strani potpisnika "osiguranja u korist trećeg", to osiguranje djeluje kao

"osiguranje stvari u korist trećeg -- ovlaštenika". Ako je taj treći istovremeno potpisao i sam "osiguranje za vlastiti račun", postoji kumulacija osiguranja i treba primijeniti pravila o proporcionalnoj naknadi.

Jugoslavensko pomorsko zakonodavstvo regulira višestruko osiguranje u čl.704. ZPUP-a.

Višestruko je osiguranje po našim propisima ono kod kojeg se isti predmet osigurava protiv istih rizika, za isto vrijeme u korist istog osiguranika, kod dva ili više osiguratelja, a ukupni osigurani iznosi prelaze ugovorenu odnosno stvarnu vrijednost tog predmeta /čl. 704, st.1/. Svi osiguratelji odgovaraju razmjerno svojim osiguranim svotama, a za isplaćeni višak osiguraniku imaju pravo regresa prema ostalim osigurateljima /čl. 704, st.2/.

Zakon izričito spominje identitet interesa, pa taj element određuje postojanje višestrukog osiguranja ne samo u francuskom, nego i u našem pravu osiguranja.

U našem zakonodavstvu odgovornost osiguranika za štetu nanijetu trećima pokrivena je plovidbenim osiguranjem samo ako je to u ugovoru o osiguranju izričito navedeno, te ukoliko se istovremeno radi o odgovornosti u vezi s pravom raspolaganja ili s korištenjem broda ili drugih stvari koje se mogu osigurati po propisima o plovidbenom osiguranju /čl.689, 711, st.2/. U protivnom, osiguranje odgovornosti osiguranika za štetu nanijetu trećima potrebno je uvijek posebno ugovoriti /čl.748/.

LJ.M.